

Zdraví, životní styl a medicína ve starověku

AFRIKA

Afrika – země kouzel

- od nejstarších dob po současnost
- předmět patřící dané osobě
  - velká cena
  - zničení
- různé léčebné postupy
  - sny

kouzlo džu-džu

- napříč Afrikou
- dodnes
- od fr. *jeu*, hra
- džu-džu-man
- zlé džu-džu **X** dobré džu-džu
- účinek vždy
- použití různých rostlin
  - dědění znalostí
- řada případů působení na člověka
- oblečená figurka jako osoba a za zařikávání vpichování jehel/špendlíků do jejího těla
- dochází i k rituálnímu **lidojedství** (skupina Fang)
  - krev a maso bojovníků posilující sílu, odvahu, zdatnost
  - jen některé části – srdce, mozek, ...

- vedlo ke vzniku **kultu/ klanu čarodějů hrobových sošek**
  - zanikl před asi 250 lety
  - představiteli nejhroznější a nejmocnější čarodějové celé Afriky

---

- návrat duchů mrtvých do těl jiných osob
  - jen vybraných – bohatý a mocných
- výroba různých elixírů (nesmrtelnosti, věčného mládí)

- **magický had**

- S Nigérie
- zabijí ženy, pro muže je neviditelný

- **talismany/ amulety**

- přinášející dobro/ odvracející zlo
- kouzelný prostředek odhánějící nemoc

- **fetiše**

- přirozené, kouzelné
- impregnované, moc do nich musí být vdechnuta
  - medicinmanem
    - vyrábí a předmět natírá látkou ngílingíli
- třeba i rituálních tanců, tření, ohřívání, natřásání, ...

V AFRIKY – Svahilsko

- **nemoc**

- působení zlých duchů či temných sil
- trestající předkové či závistiví kouzelníci (kmen Lindembu)
  - smrt je pro ně způsobena rozhněvanými stíny či závistivými čaroději

- **léčení**

- obřady, zaříkávání a kouzla
- rostlinné léky s magickými vlastnostmi
  - **musoli** (pilo se př. při obřadu; mělo odhalit skryté problémy)

Z AFRIKY

(Z Nigérie, Sierra Leone ...)

- kmen **Jorubů**
- do současnosti
- pacient – do svatyně **sopono** + rodina, přátelé
  - bubny a zpěvy přivolávající duchy
  - na hlavu přivázán ranec pro chycení nemoci či neštěstí
  - poté vyjde, je umyt a ranec zakopán
  - nakonec návrat do svatyně na 3 týdny a provádění obětí zvířete

- drť ze semen **kalabaru** smíchaných s vodou
  - obsahovaly prudký jed (fysostigmin)
  - posvátná droga pro boží soudy
    - přežití = nevina x smrt = vina
- kořen **muwanga**

- výroba nápoje lásky
- ořechy z rostlin **cola vera** a **accuminata**, kúra ze stromu **corynanthe yohimbé**
  - léky na zbystření pozornosti a potlačování spánku a únavy
    - silně povzbuzující účinek
  - kúra ze stromu CY také jako léčba impotence (i v současnosti při některých sexuálních potížích)
- čaj z **khatu** (obs. efedrin)
  - zvýšení fyzické síly, potlačení spánku, zmírnění únavy a pocitu hladu
- **mučenka**
  - k uklidnění

- **aloe**
  - ošetřování ran, posílení chuti k jídlu a ve větším množství i jako projímadlo či potrat
  - Z i J Afrika
- **myrha** – zlepšení hojení
- **mpapa** – léčba průjmů
- **kamejka** – kontrola plodnosti
- **strofant** – lék na pohlavní choroby
  - prášek ze stonků – na boláky od vlasovce
  - odvar ze stonků – posilující nápoj po těžkých chorobách
  - pro **kmen Mano** (Libérie) – dodnes jako všelék
    - nemocní členové kmene byli posíláni vyléčit se ke „keři nemocných“
- dřeviny z rodu **acokanthera** a **strophantus** – k výrobě šípových jedů (vařením s kaktusovým prýšcem či zkvašením s květy banánovníků)
- **kaktus hudya**
  - povzbuzení a tlumení pocitu hladu (dosud na některých neúrodných místech J Afriky)

- **přijímání nových členů** mezi kmenové léčitele byl důležitý okamžik v mnoha kmenech; součástí bylo i předávání tajemství a slib mlčenlivosti
-
- nováčci museli prokázat znalost léčivých a jedovatých rostlin i kouzelných obřadů

Literatura

- Mareš, J. *Ve stínu baobabů: Afrika čarodějů, divokých zvířat a tajemství*
- Růžička, R. *Medicína dávných civilizací*